

STORTINGET

Innst. 68 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:234 S (2022–2023) og Dokument 8:274 S (2022–2023)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Hans Andreas Limi, Helge André Njåstad, Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Roy Steffensen, Bård Hoksrud og Silje Hjemdal om en ny næringspolitikk for å styrke Norges konkurransekraft og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, Guri Melby, André N. Skjelstad, Ingvild Wettrhus Thorsvik og Sveinung Rotevatn om å gjøre Norge til verdens beste nærings-, gründer- og nyskapsnasjon

- Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med en fireårig nedtrappingsplan med mål om å harmonisere den samlede norske eierbeskatningen (selskapsskatt, utbytteskatt og formuesskatt) med eierbeskatningen i Norges naboland og viktigste handelspartnere.
- Stortinget ber regjeringen sikre at det næringsrettede virkemiddelapparatet benyttes til å tiltrekke mer kapital fra norske og utenlandske investorer til norsk næringsliv.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Til Stortinget

Bakgrunn

Dokument 8:234 S (2022–2023)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om rammevilkårene for norsk næringsliv, med formål om å styrke Norges konkurransekraft.
- Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som kan øke investeringsviljen og sikre skattemessig likebehandling av norske og utenlandske investorer, og komme tilbake til Stortinget med dette så raskt som mulig.
- Stortinget ber regjeringen legge frem en plan som identifiserer hindringer for etablering av næring i Norge og hvordan disse kan fjernes.

Dokument 8:274 S (2022–2023)

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne den midlertidige arbeidsgiveravgiften på inntekter over 750 000 kroner fra 1. januar 2024.
- Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å gjøre det enklere for bedrifter å tilby opsjoner til ansatte, redusere skattebyrden og fjerne unødvendige skattebarrierer for oppstartsbedrifter og små og lokalt eide bedrifter.
- Stortinget ber regjeringen legge fram en samlet strategi for å tiltrekke investorkapital og kompetanse til Norge, herunder innføre gründervisum og forenkle tilgangen på investorkapital fra utenlandske investorer for gründerne.
- Stortinget ber regjeringen forenkle offentlige anbudsprosesser, slik at det blir enklere for små og nystartede bedrifter å delta i anbudsprosesser hos staten, hos store statlige selskaper og i kommunene.

5. Stortinget ber regjeringen reformere virkemiddelapparatet slik at Innovasjon Norge og lignende institusjoner i større grad prioriterer tidligfase-rådgivning til gründere og å støtte de gode ideene fremfor søkelys på de som allerede har nok kapital.
6. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som reduserer byråkratiet for nyskapere, som å korte ned på prosesslengder, konsolidere søknadsordninger i en database, fremme Skattefunn-ordningen og gi muligheter for skatteavdrag for 'gratis' arbeid uten lønn i en avgrenset periode.
7. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om styrket entreprenørskapsutdanning i hele skoleløpet.
8. Stortinget ber regjeringen foreslå bedre ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende ved svangerskap og sykdom for å gi tryggere rammer og større mulighet til å satse.
9. Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forskning og datainnsamling om kvinners entreprenørskap for bedre å forstå og adressere de spesifikke utfordringene kvinnelige gründere står overfor.
10. Stortinget ber regjeringen utrede redusert arbeidsgiveravgift for nystartede selskaper de første 1–3 årene.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anniken Huitfeldt, Sverre Myrli, Runar Sjøstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, lederen Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:234 S (2022–2023) om en ny næringspolitikk for å styrke Norges konkurransekraft og Dokument 8:274 S (2022–2023) om å gjøre Norge til verdens beste nærings-, gründer- og nyskapsnasjon. Komiteen viser videre til næringsministerens brev av 14. september og 19. oktober 2023 med statsrådets vurdering av de to representantforslagene. Brevene er vedlagt innstillingen. Komiteen viser til høringsinnspillene fra henholdsvis NHO og SMB Norge, som begge peker på betydningen av

næringspolitikken og viktigheten av gode rammebetingelser for næringslivet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet påpeker at regjeringen jobber kontinuerlig med å tilrettelegge for et velfungerende og lønnsomt næringsliv, noe regjeringen regelmessig redegjør for i sin årlige proposisjon og gjennom veikart og strategier, både i Stortinget og gjennom andre kanaler. Disse medlemmer viser til at regjeringen har dialog med norsk næringsliv for å identifisere hindringer for etablering av næring i Norge og har tatt aktive grep for å legge til rette for verdiskaping.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at et velfungerende næringsliv er avgjørende for å skape verdier og arbeidsplasser og sikre fremtidig velferd. Den geopolitiske og ekstraordinære sikkerhetspolitiske situasjonen man står i, påvirker Norges tilnærming til næringspolitikken. Norge må være et trygt og attraktivt land å investere i, og landet må passe seg for å skyve investeringer til land som ser på næringspolitikk som stormaktspolitikk. Norge som investeringsmarked må ikke tape konkurransekraft mot andre markeder.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til statsrådets svarbrev 14. september 2023 hvor det påpekes at rammebetingelser for næringsdrivende i Norge i all hovedsak ligger fast, og at norsk næringsliv nyter godt av fortrinn som høy grad av tillit, tilgang på kapital, høyt kvalifisert arbeidskraft, naturressurser, internasjonale markeder, velfungerende infrastruktur og gode offentlige tjenester.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil bemerke at skatt og avgift er blant de mest sentrale rammevilkårene for næringslivet, og at brå avgiftsendringer og raske skatteøkninger skaper usikkerhet og utfordringer. Samlet eierbeskatning er nesten doblet fra 2021 til 2023.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler forslagsstillerens syn på at det næringsrettede virkemiddelapparatet er viktig for å tiltrekke seg kapital og utløse private investeringer. Disse medlemmer understreker at regjeringen har satt i gang en rekke tiltak blant annet gjennom målrettet risikoavlastning for bedrifter, som skissert i Grønt industriløft.

Komiteen er enig i at tilgang på kapital ikke må svekkes slik at det forhindrer etablering av nye bedrifter og videre vekst for eksisterende bedrifter. Norsk kapital må sikres gode vilkår for investering i norske selskaper og teknologimiljøer.

Komiteen påpeker nødvendigheten av å ta fatt på de viktigste utfordringene Norge står overfor, og legge til rette for et levedyktig næringsliv som bidrar med nye lønnsomme jobber og skatteinntekter til fellesskapet. Det er avgjørende med stabilitet og forutsigbarhet for investeringer og utvikling av bedrifter, nyskaping, entreprenørskap og et mangfold i privat eierskap.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at mye tyder på at tilgangen på kapital i Norge og fra utlandet er god for oppstartsselskaper. Disse medlemmer påpeker at ulike skatter har ulike effekter for næringslivet, og at det først og fremst er selskapsskatten som kan ha negativ betydning for selskapenes investeringer i Norge. Samtidig påpeker disse medlemmer at regjeringen har styrket formuesskattens omfordelende rolle, og at denne skatten ikke vil gjøre det mer lønnsomt for en investor som bor i Norge, å investere i utlandet. Regjeringen har holdt skattesatsen på selskapsoverskudd på 22 pst., som er samme nivå som et snitt av OECD-landene og på nivå med våre naboland.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at en av utfordringene med formuesskatten er at den utgjør en ulempe for norske investorer sammenlignet med andre utenlandske investorer og motiverer kapital- og ressurssterke nordmenn til å flytte ut av landet, noe det har vært flere eksempler på den siste tiden.

Disse medlemmer vil også påpeke at reduksjonen av selskapsskatten til 22 pst. skjedde under Solberg-regjeringen, og at den samme regjeringen også reduserte eierbeskatningen. Til sammen ble det samlede skatte- og avgiftsnivået redusert med 34 mrd. i 2021-kroner siden 2013. Under nåværende regjering har skattenivået økt med titalls mrd. kroner på knappe to år.

Komiteen påpeker at mange bedrifter og virksomheter opplever mangel på riktig kompetanse. Det må investeres i forskning og utvikling for et næringsliv som trenger mer kunnskap for å lykkes med utfordringene Norge står overfor. Det er avgjørende å satse på kunnskap og kompetanse for å håndtere samfunnsutfordringene, dekke kompetansebehov og bidra til verdiskaping og trygghet for fremtidig velferd.

Komiteen påpeker videre behovet for prioritering av forenkling- og effektiviseringsarbeidet for å unngå en brems i digitaliseringsarbeidet fordi det kan svekke næringslivets omstillingsevne.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til regjeringens arbeid med forenkling av regelverk og videre utvikling av det næringsrettede virkemiddelapparatet. Disse medlemmer påpeker at regjeringen jobber med å

forenkle eksisterende regelverk og digitale løsninger for næringslivet, blant annet gjennom en felles digital inngang til virkemiddelapparatet kalt Én vei inn. Dette er særlig viktig for små selskaper som har begrensede ressurser å bruke på administrative byrder.

Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev 19. oktober om den midlertidige arbeidsgiveravgiften på inntekter over 750 000 kroner. Disse medlemmer er enige i at det ikke vil være hensiktsmessig å vedta avvikling av avgiften uten å se dette i sammenheng med behandlingen av statsbudsjettet for 2024.

Disse medlemmer erkjenner at SkatteFUNN er en viktig ordning for å gi incentiver til FoU-aktiviteter for næringslivet, og at bedriftene gjennom ordningen selv får definere relevant FoU-innhold for sin virksomhet. Ordningen administreres av Norges forskningsråd og Skatteetaten. Disse medlemmer viser til statsrådets svarbrev om at skatterettssystemet er basert på at det kun gis fradrag for kostnader og ikke ulønnet arbeidsinnsats, og at det derfor vil være utfordrende å innføre en slik ordning som forslagsstillerne fra Venstre skisserer.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre deler forslagsstillerens syn på behovet for en skattepolitikk som sikrer nyskaping, innovasjon og et mer konkurransedyktig næringsliv som fremmer velferd og arbeidsplasser. Disse medlemmer er oppatt av at beslutninger om rammevilkår og skatter må behandles i forbindelse med det enkelte statsbudsjett, der en helhetlig tilnærming legges til grunn. Disse medlemmer viser også til at det regjeringsoppnevnte skatteutvalget la frem sin rapport i desember 2022, men at regjeringen ikke synes å ville følge opp dette med en egen stortingsmelding. I stedet har regjeringen økt eierbeskatningen betydelig og innført nye permanente og midlertidige skatter uten å se dette i sammenheng med skattesystemet totalt sett. En helhetlig gjennomgang av skattesystemet ville bidratt til økt forutsigbarhet, samtidig som det kunne sikret en innretning som fremmer vekst og utvikling av nytt og eksisterende næringsliv, flere i jobb og rettferdig fordeling.

Disse medlemmer bemerker at den økte arbeidsgiveravgiften ikke har noen faglig begrunnelse og er en særskatt på kompetansearbeidsplasser. Dette er arbeidsplasser Norge trenger når man skal finne nye næringer å leve av i fremtiden og gjennomføre det grønne skiftet. Regjeringen har sørget for at dette er en avgiftsøkning som kun gjelder privat sektor, mens offentlig sektor blir kompensert.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre har nedsatt et eget skatteutvalg som skal finne svar på hvordan skattesystemet kan innrettes på en

måte som fremmer vekst og utvikling av nytt og eksisterende næringsliv.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre er bekymret for uforutsigbarheten og det økte skatte- og avgiftsnivået virksomhetene opplever under Arbeiderpartiet–Senterparti-regjeringen. Forutsigbarhet, og skatter som holdes nede, er avgjørende for investeringer og utvikling av bedrifter. Disse medlemmer understreker videre viktigheten av et levedyktig næringsliv som bidrar med nye lønnsomme jobber og skatteinntekter til fellesskapet.

Disse medlemmer viser til skolefornyelsen med ny lærerplan og fagfornyelse og at det er gjort rom for faglig fordypning med en mer utforskende og praktisk innretning, men ønsker at det også legges større vekt på entreprenørskap, spesielt innenfor teknologi og IT.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen har varslet at den vil legge frem en helhetlig stortingsmelding om gründere og oppstartsbedrifter. Meldingen skal gi et helhetlig overblikk over og status for gründerskap i Norge og vil inkludere rammevilkår og tiltak. Disse medlemmer viser til at meldingen også vil inkludere tiltak som skal legge til rette for mer kvinnelig entreprenørskap.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne merker seg at det offentlige bruker omtrent 740 mrd. kroner på offentlige innkjøp, og kommunene og fylkene har dermed en viktig mulighet til å bidra til omstillingen av næringslivet. Disse medlemmer mener de offentlige innkjøperne bør ta i bruk mulighetene for å gjennomføre innovative anskaffelser og øke innovasjonsgraden i ordinære anskaffelser. Det er et stort potensial for å koble oppstartsselskaper og offentlig sektor, etter modell av innkjøpsprogrammet StartOff.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener videre at myndighetene må være varsomme med å legge til nye krav og kriterier som gjør anbudsprosessene betydelig mer krevende for mindre virksomheter samtidig som offentlig sektor går glipp av gode løsninger fra små og mellomstore bedrifter som ligger langt fremme med nye løsninger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til regjeringens arbeid med å gjøre det enklere å delta i og forstå offentlige anskaffelsesprosesser, herunder forslaget til ny anskaffelseslov som nylig ble lansert, jf. NOU 2023:26 Ny lov

om offentlige anskaffelser. Forslaget innebærer en ny struktur for regelverket, og forenklingen av regelverket for både små og store anskaffelser. Dette vil gjøre det enklere for små og nystartede bedrifter å delta i offentlige anbudsprosesser. Disse medlemmer viser til at regjeringen har sendt forslaget på offentlig høring.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at arbeidsledigheten i Norge er svært lav, og at én av de store utfordringene mange bedrifter og oppstartsselskaper har, er tilgang på arbeidskraft. Spesielt gjelder dette for teknologi- og oppstartsbedrifter som gjerne har en høy andel utenlandsk arbeidskraft.

Disse medlemmer er bekymret for at man ikke vil lykkes med å dekke noe av denne etterspørselen. Da risikerer man økt lønnspress og kapasitetsmangel, særlig i IT- og teknologisektoren som mange av oppstartsselskapene befinner seg i, og det kan på sikt kan true norsk konkurransekraft og dermed også norske arbeidsplasser.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om rammevilkårene for norsk næringsliv og hvordan vilkårene for norsk privat eierskap kan styrkes, blant annet gjennom forenklede offentlige anbud, bedre kapitaltilgang og å avdekke hindringer for etablering, skalering og vekst.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for bedre å integrere og styrke entreprenør- og IT-teknologikompetansen i hele skole- og utdanningsløpet.»

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med stortingsmeldingen om rammevilkårene for norsk næringsliv identifisere endringer i skattesystemet som vil kunne konkurransedyktige rammevilkår for norske eiere sammenlignet med utenlandske eiere.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til hvordan det kan legges bedre til rette for raskere søknadsbehandling for arbeidsinnvandrere med høykompetent kompetanse.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre påpeker at et sterkt næringsliv er grunnleggende for norsk verdiskaping, arbeidsplasser og velferd. Disse medlemmer mener derfor det er alvorlig at antallet bedriftskonkurranser har økt med 13 pst. sammenliknet med i fjor, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå. Disse medlemmer

mener svekkede rammevilkår for næringslivet, i kombinasjon med økt prisvekst, er med på å sette norske bedrifter og næringsliv i en sårbar situasjon. Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra Abelia, som peker på både formuesskatten og den midlertidige økningen i arbeidsgiveravgiften som utfordringer for bedriftene.

Disse medlemmer mener forutsigbare rammevilkår som legger opp til vekst og verdiskaping, er avgjørende for et sterkt norsk næringsliv.

Disse medlemmer mener bedriftenes tilgang på kapital må styrkes gjennom lettelser i eierbeskatningen. Kapital er grunnlaget for etablering av nye bedrifter og videreutvikling av eksisterende bedrifter. Disse medlemmer mener utviklingen i eierbeskatningen de siste årene, gjennom økt utbytteskatt og formuesskatt samt økt arbeidsgiveravgift på høykompetent arbeidskraft, svekker bedriftenes kapitaltilgang og må settes i sammenheng med økningen i bedriftskonkurser det siste året.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med en fireårig nedtrappingsplan med mål om å harmonisere den samlede norske eierbeskatningen (selskapsskatt, utbytteskatt og formuesskatt) med eierbeskatningen i Norges naboland og viktigste handelspartnere.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener det finnes potensial for å benytte det næringsrettede virkemiddelapparatet til å utløse kapital fra andre investorer, eksempelvis gjennom at private investorer går inn som medinvestorer i nyetableringer og gründervirksomheter. Disse medlemmer mener dette er viktig for å tiltrekke kapital til norske bedrifter og for å la bedriftene og eierne ha mer kapital til verdiskaping, vekst eller nye arbeidsplasser.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det næringsrettede virkemiddelapparatet benyttes til å tiltrekke mer kapital fra norske og utenlandske investorer til norsk næringsliv.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener det er særlig bekymringsfullt at regjeringen Støre har gjennomført store økninger i formuesskatten, da formuesskatten er en særnorsk skatt som rammer særlig norsk eierskap. Disse medlemmer mener forskjellsbehandlingen av norske investorer, der utenlandske in-

vestorer stiller med et konkurransefortrinn foran norske investorer i Norge, er paradoksalt og motvirker norsk eierskap og etableringer av arbeidsplasser. Disse medlemmer viser også til at mange norske bedriftseiere har flyttet ut av Norge som følge av skattepolitikken, for å unngå å tappe bedriftene for store verdier til dekning av økt formuesskatt og økt utbytteskatt, samtidig som utenlandske investeringer i Norge også går betydelig ned.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som kan øke investeringsviljen og sikre skattemessig likebehandling av norske og utenlandske investorer, og komme tilbake til Stortinget med dette så raskt som mulig.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener det må være en ambisjon å gjøre Norge til verdens beste land å starte og drive bedrift i, og at dette krever en ny, samordnet og langsiktig politikk for gründerskap og bygging av vekstbedrifter i Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at Norge i dag har en økonomi som er avhengig av høye inntekter fra produksjon av olje og gass. Disse inntektene vil de neste 10–20 årene gradvis bli redusert og må erstattes av andre bransjer og nye bedrifter med stort potensial for verdiskaping og lønnsomme arbeidsplasser. Det krever en sterkere og raskere omstilling av næringsliv og samfunn enn i de aller fleste andre europeiske land, som ikke er så avhengige av oljeinntekter og allerede har en mer variert næringsstruktur enn Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser i denne forbindelse blant annet til Abelias omstillingsbarometer for 2023, som viser at Norge har den minst bærekraftige strukturen i sitt næringsliv av alle vestlige land, samtidig som tilgangen på risikokapital er dårlig og motivasjonen til å starte og bygge bedrifter er lav.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at dagens regjerings næringsfiendtlige og uforutsigelige skattepolitikk fungerer som en barriere for nyskaping og omstilling til et nytt næringsliv generelt og for bygging av sterke teknologidrevne selskaper spesielt. Skattebyrden for norske private eiere av bedrifter er i praksis doblet fra 2021 til 2023, samtidig som andre europeiske land går i motsatt retning i skattepolitikken. Norske bedrifter ble også helt ut av det blå

i statsbudsjettet for 2023 pålagt en ekstra arbeidsgiveravgift for inntekter over et visst beløp – en avgift som ble sagt å være midlertidig og gradvis skulle trappes ned, men i stedet samlet sett gir en økt belastning for bedriftene i forslaget til statsbudsjett for 2024 sammenlignet med 2023. Summen av dette gjør at man i dag ser en flukt av norske eiere fra norske bedrifter og mangel på privat risikokapital til nye investeringer og nye selskaper. Mange av landets mest lovende gründere og nye næringsprosjekter er med dagens regjering tvunget til å se til andre land for vekstmuligheter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at å legge til rette for å bygge teknologidrevne selskaper med stort vekstpotensial i Norge må være en sentral del av en strategi for et framtidig næringsliv som kan erstatte petroleumssektorens høye inntjening og lønnsomhet. I en slik tilrettelegging står særlig to typer ressurser sentralt: kompetanse og kapital. Disse medlemmer mener man må ha et skattesystem som gjør det mulig og lønnsomt å investere langsiktig i teknologibedrifter i Norge.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at man i tillegg må skjerme investeringer i oppstarts- og vekstselskaper.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at man samtidig må øke utdanningskapasiteten innenfor teknologifag og gjøre Norge mer attraktivt som land å etablere seg i for internasjonale talenter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne den midlertidige arbeidsgiveravgiften på inntekter over 750 000 kroner fra 1. januar 2024.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å gjøre det enklere for bedrifter å tilby opsjoner til ansatte, redusere skattebyrden og fjerne unødvendige skattebarrierer for oppstartsbedrifter og små og lokalt eide bedrifter.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre

og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en samlet strategi for å tiltrekke investorkapital og kompetanse til Norge, herunder innføre gründervisum og forenkle tilgangen på investorkapital fra utenlandske investorer for gründere.»

«Stortinget ber regjeringen forenkle offentlige anbudprosesser, slik at det blir enklere for små og nystartede bedrifter å delta i anbudprosesser hos staten, hos store statlige selskaper og i kommunene.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reformere virkemiddelapparatet slik at Innovasjon Norge og lignende institusjoner i større grad prioriterer tidligfaserådgivning og finansiering til gründere og nystartede bedrifter.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som reduserer byråkratiet for nyskaperne, som å korte ned på prosesslengder, konsolidere søknadsordninger i en database, fremme Skattefunn-ordningen og gi muligheter for skattefradrag for 'gratis' arbeid uten lønn i en avgrenset periode.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå bedre ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende ved svangerskap og sykdom for å gi tryggere rammer og større mulighet til å satse.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forskning og datainnsamling om kvinners entreprenørskap for bedre å forstå og adressere de spesifikke utfordringene kvinnelige gründere står overfor.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede redusert arbeidsgiveravgift for nystartede selskaper de første 1–3 årene.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om tiltak for å gjøre det mer attraktivt for norske private investorer å investere i oppstartsselskaper og nye statlige kapitalvirkemidler for å styrke tilgangen på risikokapital i selskapenes tidlige fase.»

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen senest i statsbudsjettet for 2025 legge fram en sak om hvordan vilkårene for norsk privat eierskap kan forbedres, slik at det ikke er en skattemessig ulempe for bedrifter å ha norsk eierskap sammenlignet med utenlandsk eierskap.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forskning og datainnsamling om kvinners entreprenørskap for bedre å forstå og adressere de spesifikke utfordringene kvinnelige gründere står overfor.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om rammevilkårene for norsk næringsliv og hvordan vilkårene for norsk privat eierskap kan styrkes, blant annet gjennom forenklede offentlige anbud, bedre kapitaltilgang og å avdekke hindringer for etablering, skalering og vekst.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for bedre å integrere og styrke entreprenør- og IT-teknologikompetansen i hele skole- og utdanningsløpet.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i arbeidet med stortingsmeldingen om rammevilkårene for norsk næringsliv identifisere endringer i skattesystemet som vil kunne sikre konkurransedyktige rammevilkår for norske eiere sammenlignet med utenlandske eiere.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til hvordan det kan legges bedre til rette for raskere søknadsbehandling for arbeidsinnvandrere med høykompetent kompetanse.

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne den midlertidige arbeidsgiveravgiften på inntekter over 750 000 kroner fra 1. januar 2024.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen legge fram en samlet strategi for å tiltrekke investorkapital og kompetanse til Norge, herunder innføre gründervisum og forenkle tilgangen på investorkapital fra utenlandske investorer for gründere.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen forenkle offentlige anbudprosesser, slik at det blir enklere for små og nystartede bedrifter å delta i anbudprosesser hos staten, hos store statlige selskaper og i kommunene.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen utrede redusert arbeidsgiveravgift for nystartede selskaper de første 1–3 årene.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen sikre at det næringsrettede virkemiddelapparatet benyttes til å tiltrekke mer kapital fra norske og utenlandske investorer til norsk næringsliv.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å gjøre det enklere for bedrifter å tilby opsjoner til ansatte, redusere skattebyrden og fjerne unødvendige skattebarrierer for oppstartsbedrifter og små og lokalt eide bedrifter.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen reformere virkemiddelapparatet slik at Innovasjon Norge og lignende institusjoner i større grad prioriterer tidligfaserådgivning og finansiering til gründere og nystartede bedrifter.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som reduserer byråkratiet for nyskapere, som å korte ned på prosesslengder, konsolidere søknadsordninger i en database, fremme Skattefunn-ordningen og gi muligheter for skattefradrag for «gratis» arbeid uten lønn i en avgrenset periode.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen om å legge fram en sak om tiltak for å gjøre det mer attraktivt for norsk privat kapital å investere i oppstartsselskaper og nye statlige kapitalvirkemidler for å styrke tilgang på risikokapital i selskapenes tidlige fase.

Forslag fra Fremskrittspartiet:**Forslag 15**

Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med en fireårig nedtrappingsplan med mål om å harmonisere den samlede norske eierbeskatningen (selskapskatt, utbytteskatt og formuesskatt) med eierbeskatningen i Norges naboland og viktigste handelspartnere.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som kan øke investeringsviljen og sikre skattemessig likebehandling av norske og utenlandske investorer, og komme tilbake til Stortinget med dette så raskt som mulig.

Forslag fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne:**Forslag 17**

Stortinget ber regjeringen senest i statsbudsjettet for 2025 legge fram en sak om hvordan vilkårene for norsk privat eierskap kan forbedres, slik at det ikke er en skattemessig ulempe for bedrifter å ha norsk eierskap sammenlignet med utenlandsk eierskap.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslagene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Dokument 8:234 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Hans Andreas Limi, Helge André Njåstad, Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Roy Steffensen, Bård Hoksrud og Silje Hjemdal om en ny næringspolitikk for å styrke Norges konkurransekraft – vedtas ikke.

II

Stortinget ber regjeringen foreslå bedre ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende ved svangerskap og sykdom for å gi tryggere rammer og større mulighet til å satse.

Oslo, i næringskomiteen, den 21. november 2023

Willfred Nordlund

leder

Linda Hofstad Helleland

ordfører

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Stortingets næringskomite
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref

Dato

23/5462-

14. september 2023

Vurdering av Dokument 8:234 S (2022–2023) – representantforslag om en ny næringspolitikk for å styrke Norges konkurransekraft

Jeg viser til brev av 31. august 2023 der Stortingets næringskomite ber om Nærings- og fiskeridepartementets vurdering av Dokument 8:234 S (2022–2023) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Hans Andreas Limi, Helge André Njåstad, Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Roy Steffensen, Bård Hoksrud og Silje Hjemdal om en ny næringspolitikk for å styrke Norges konkurransekraft. Forslaget berører flere departementers ansvarsområder. Skatt og avgift er ansvarsområdet til Finansdepartementet, som har gitt innspill til vurderingen.

Som samfunn står vi overfor en enorm utfordring med å løse klimakrisen. Norske utslipp skal halveres, og det krever en markant omstilling av vårt samfunn, også næringslivet. Skal vi få til denne omstillingen, krever det at rammevilkårene bidrar til å dytte utviklingen i den riktige retningen. Jeg deler representantenes syn på betydningen av gode rammevilkår. Hva som faktisk er gode rammevilkår, er imidlertid betinget av mange faktorer. Eksempler kan være den makroøkonomiske situasjonen, geopolitiske forhold og behovet for omstilling.

Regjeringen arbeider derfor kontinuerlig med å utvikle rammevilkårene for næringslivet, slik at de legger til rette for størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Dette redegjør vi for allerede, gjennom Nærings- og fiskeridepartementets årlige proposisjon, ulike strategier og veikart hvor vi redegjør for vår politikk, samt i andre kanaler som løpende oppdateres.

Vurdering av representantforslagene

Forslag 1: *Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om rammevilkårene for norsk næringsliv, med formål om å styrke Norges konkurransekraft.*

Norsk økonomi er tjent med at både norske og utenlandske personer og aktører finner det attraktivt å investere i Norge. Rammebetingelsene for næringsdrivende i Norge ligger i all hovedsak fast. Høy grad av tillit, tilgang til kapital, høyt kvalifisert arbeidskraft, naturressurser, internasjonale markeder, velfungerende infrastruktur og gode offentlige tjenester er fortrinn som skaper gode rammer for norske bedrifter. Innretningen av skattesystemet, solide offentlige finanser, sterke institusjoner og lave administrative byrder bidrar også til dette. Det er denne helheten som bestemmer om Norge er et attraktivt land å drive næringsvirksomhet i.

Hva som er gode rammevilkår og sterk konkurransekraft vil variere utfra den økonomiske situasjonen og andre forhold. Eksempelvis varierer både tilgangen på arbeidskraft, kapital og utviklingen i kronekursen over tid. I dette ligger det også at rammebetingelsene endres, dersom situasjonen krever det.

Jeg er enig med representantene i at et velfungerende og lønnsomt næringsliv bidrar til å finansiere velferdsstaten, og at gode rammevilkår legger grunnlaget for dette. Regjeringen jobber nettopp derfor kontinuerlig med å skape gode rammevilkår for investeringer, fjerne hindre for etablering og innovasjon, samt utvikle virkemiddelapparatet. Regjeringen redegjør allerede regelmessig for dette arbeidet og tingenes tilstand, blant annet i vår årlige proposisjon, i veikart som for eksempel for Grønt industriløft og for helsenæringen, i Stortinget, i strategier som Batteristrategien og i andre kanaler.

Forslag 2: *Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som kan øke investeringsviljen og sikre skattemessig likebehandling av norske og utenlandske investorer, og komme tilbake til Stortinget med dette så raskt som mulig.*

Jeg har forelagt forslaget for finansministeren. Svaret hans reflekteres i det følgende.

Næringslivet trenger gode generelle rammevilkår, herunder et godt utformet og effektivt skattesystem. Norge har siden skattereformen i 1992 hatt et skattesystem som bygger på prinsipper om brede grunnlag, lave satser, likebehandling og nøytralitet. Et skattesystem basert på disse prinsippene vil legge til rette for produktiv næringsvirksomhet.

Dersom skattesystemet bidrar til å trekke investeringene ned, kan det, alt annet likt, gi høyere ledighet og lavere lønninger for arbeidstakere. Ulike skatter har imidlertid ulike effekter for næringslivet. Det er først og fremst selskapsskatten som kan ha negativ betydning for selskapenes investeringer i Norge. For det første bidrar selskapsskatten til høyere kapitalkostnader for selskapene, noe som reduserer mengden investeringer som er lønnsomme å gjennomføre. For det andre kan en investor spare skatt på å flytte virksomheten til et land med lavere selskapsskatt. Betydningen av selskapsskattesatsen øker jo mer åpen økonomien er og jo mer mobil kapitalen er over landegrensene.

Regjeringen har holdt skattesatsen på selskapsoverskudd på 22 pst., noe som plasserer Norge om lag på nivå med våre nærmeste naboland og på snittet av OECD-landene. Torvik-

utvalget (NOU 2022: 20 Et helhetlig skattesystem) kaller nivået for «normalt og moderat», og flertallet anbefaler at satsen holdes uendret.

Forslag 3: *Stortinget ber regjeringen legge frem en plan som identifiserer hindringer for etablering av næring i Norge og hvordan disse kan fjernes.*

Regjeringen har dialog med norsk næringsliv for å identifisere hindringer for etablering av næring i Norge. I likhet med representantene mener jeg dette er viktig for å legge til rette for verdiskaping.

I 2022 igangsatte den norske regjeringen et krafttak for industrien, kalt Grønt Industriløft.¹ Grønt industriløft bygger på regjeringens styringsgrunnlag, Hurdalsplattformen, som fremhever sammenhengen mellom energi, klima- og næringspolitikk. Arbeidet skal fremme attraktive arbeidsplasser, verdier og velferd for fremtiden i Norge, fremme utslippsreduksjoner og grønn omstilling, og redusere sårbarheter i verdikjeder som er sentrale for det grønne skiftet. Ivaretagelse av natur og bærekraft er sentrale forutsetninger for gjennomføringen av det grønne industriløftet. Regjeringen har også lagt frem Norges batteristrategi, med tiltak som supplerer veikartet for grønt industriløft², samt en mineralstrategi.

I veikartet og strategiene ønsker vi å synliggjøre overfor selskaper og investorer fordelene ved å legge prosjekter til Norge. Samlet vil gjennomføring av tiltakene vi presenterer, gi bedre rammebetingelsene for grønne industriprosjekter og stimulere til at flere selskaper og investorer, det være seg norske eller utenlandske, våger å satse i grønn retning. Regjeringen jobber kontinuerlig med Grønt industriløft og vil snart legge frem Veikart 2.0 Grønt industriløft med to nye innsatsområder; solindustri og produksjonsindustri (manufacturing).

Regjeringen anerkjenner at gründere har behov som krever smarte og koordinerte løsninger fra det offentlige. Informasjon og veiledning etterlyses av mange gründere. Det jobbes derfor med utvikling av sammenhengende tjenester på flere områder. Det er for eksempel nå under utvikling en felles digital inngang til virkemiddelapparatet kalt *Én vei inn*. Et annet eksempel på dette er tiltaket *Starte og drive en bedrift/Start and run Business* i regi av Brønnøysundregisteret (Altinn). Løsningen er ment å forenkle hverdagen til næringsdrivende og gi bedre oversikt ved etablering av næringsvirksomhet. Et tilsvarende eksempel på bedre etablerertjenester er at Brønnøysundregistrene nå legger til rette for at etableringsprosessen skal bli smidigere og enklere ved at hele prosessen fra stiftelse, opprettelse av bankkonto, bekreftelse av aksjekapital og til registrering kan samordnes i en digital brukerflate.

I tillegg har regjeringen varslet i Hurdalsplattformen en gjennomgang av det norske lovverket med mål om å identifisere og fjerne hindringer for innovasjon og digitalisering.

¹ [Grønt industriløft - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

² [Norges batteristrategi - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

I lys av pågående prosesser, samt den tette dialogen jeg som næringsminister har med næringslivet, mener jeg at forslaget er en del av Nærings- og fiskeridepartementets oppdrag og løpende arbeid.

Forslag 4: *Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med en fireårig nedtrappingsplan med mål om å harmonisere den samlede norske eierbeskatningen (selskapsskatt, utbytteskatt og formuesskatt) med eierbeskatningen i Norges naboland og viktigste handelspartnere.*

Jeg har forelagt forslaget for finansministeren. Svaret hans reflekteres i det følgende.

For eiere av næringsvirksomhet er det den samlede eierbeskatningen som er relevant. Den består i hovedsak av utbytteskatt, formuesskatt og eventuell arveskatt, i tillegg til selskapsskatt. Norske og utenlandske eiere beskattes forskjellig avhengig av det enkelte lands innretning av skattesystemet. Samlet kapitalbeskatning i Norge er ikke spesielt høy i forhold til andre land. Norge er ett av få land med formuesskatt, men Norge er også ett av relativt få land uten skatt på arv, og blant land som har lavest skattlegging av egen bolig og fritidseiendom.

Regjeringen har økt formuesskatten i de siste to budsjettene, etter at det ble gitt store lettelser i formuesskatten under regjeringen Solberg i årene 2013 til 2021. Forklaringen på at formuesskatteinntektene er høyere nå enn i 2013, er likevel først og fremst at formuene har økt og at folk er blitt rikere. Regjeringen har styrket formuesskattens omfordelende rolle. Formuesskatten vil ikke gjøre det mer lønnsomt for en investor som bor i Norge, å investere i utlandet. Det skyldes at personer som er bosatt i Norge, må betale formuesskatt uavhengig av hvor de investerer.

I tillegg har regjeringen økt skattesatsen på utbytte. I 2023 beskattes aksjeinntekt med 37,8 pst. Samlet skatt på selskapsinntekt som deles ut som utbytte, er 51,5 pst. Danmark, Frankrike og Storbritannia er andre eksempler på land med om lag 50 pst. skatt når en tar med både selskapsskatt og utbytteskatt.

Spesielt for Norge er at vi har en aksjonærmodell med skjermingsfradrag, som gjør at ikke hele aksjeinntekten blir skattlagt. Den effektive beskatningen av aksjeinntekt er derfor vesentlig lavere enn 37,8 pst. Betydningen av skjermingsfradraget vil øke nå som rentene har økt fra et unormalt lavt nivå.

Maksimal marginalskatt på lønnsinntekter inkludert arbeidsgiveravgift er til sammenligning 55,8 pst. i 2023, når en også tar med den midlertidige ekstra arbeidsgiveravgiften på 5 pst. Samlet skatt på selskapsinntekter kan ikke være vesentlig lavere enn marginalskatten på lønn, for å unngå såkalt inntektsskifting hvor reelle arbeidsinntekter tas ut som aksjeinntekt gjennom tilpasninger.

Både formuesskatten og utbytteskatten betales av personer. Formålet med endringene i disse skattene har vært å redusere forskjeller i samfunnet. Personlige investorer blir beskattet på forskjellig måter i ulike land. Mange utenlandske investorer vil ikke betale

formuesskatt, men må på sin side betale en høy arveskatt på formuen ved generasjonsskifter. Man kan godt mene at det urettferdig at en norsk investor får høyere skatt enn en investor fra Sveits eller Kypros, men det er fordi vi har tatt andre valg enn disse landene i fordelingspolitikken vår.

Forslag 5: *Stortinget ber regjeringen sikre at det næringsrettede virkemiddelapparatet benyttes til å tiltrekke mer kapital fra norske og utenlandske investorer til norsk næringsliv.*

Jeg deler representantenes syn på at det næringsrettede virkemiddelapparat er viktig for å tiltrekke kapital og utløse private investeringer. Regjeringen fører en politikk hvor det legges stor vekt på å sikre tilgangen til kapital for lønnsomme investeringer. Det innebærer å både sørge for et velfungerende privat kapitalmarked og at vi har offentlige virkemidler som bidrar til å utfylle det private finansieringstilbudet, jf. også omtalen i Meld. St. 18 (2022–2023) Finansmarkedsmeldingen 2023.

Det næringsrettede virkemiddelapparatet jeg har ansvar for har en sentral rolle i å utløse investeringer, både fra norske og utenlandske investorer. Jeg er også opptatt av at det grønne skiftet kan utgjøre markeds- og forretningsmuligheter for næringslivet. Regjeringen ønsker derfor å mobilisere mest mulig privat kapital til det grønne skiftet blant annet gjennom målrettet risikoavlastning i virkemiddelapparatet, som ulike varianter av lån, garantier og egenkapital. I Grønt industriløft, anslo virkemiddelapparatet behovet for slik riskokoavlastning til om lag 60 mrd. kroner frem mot 2025. Som del av dette arbeidet har regjeringen allerede trappet opp støtten via Enova, etablert grønne vekstlån i Innovasjon Norge, innført grønt investeringstilskudd i distriktene og styrket tilgang på investeringsmidler fra EU. Vi har også utvidet Eksfins mandat til å kunne gi garantier og lån til klimavennlige investeringer med eksportpotensial. Disse endringene gjør mer kapital tilgjengelig for å kunne utløse større private investeringer og akselerere det grønne skiftet.

Videre har regjeringen økt norsk deltagelse betydelig i EUs finansieringsprogram InvestEU. Dette er et program hvor målet er å stimulere til investeringer i grønn vekst, digital utvikling, innovasjon og sysselsetting i EU. InvestEU skal utløse om lag 4 000 mrd. kroner i private og offentlige investeringer i Europa. Deltakelse i programmet gir norsk næringsliv større tilgang på kapital til grønne og digitale prosjekter og bidrar til et tettere strategisk partnerskap mellom EU og Norge. Hvis norske prosjekter lykkes i programmet kan det bidra til å tiltrekke en betydelig mengde europeisk kapital til Norge.

Samtidig er det viktig være klar over at de fleste ordningene i det næringsrettede virkemiddelapparat også har krav til egenfinansiering, egeninnsats, medinvestering eller liknende. Et annet godt eksempel på det siste er Sivas eiendomsvirksomhet, hvor Siva vanligvis investerer sammen med medinvestorer i bygg og eiendom, som igjen kan utløse lån fra banker og finansieringsselskap. Et godt eksempel er Eksfin som per juli 2023 under Alminnelig garantiordning hadde 68 mrd. kroner i utestående garantiansvar. Eksfin finansierer sammen med private banker. Dette er statlige garantier som har bidratt til å mobilisere privat kapital.

Utenlandsk kapital og investeringer er viktige for en liten, åpen økonomi som den norske. Regjeringen anser at virkemiddelapparatet må ha en eksplisitt rolle hvis vi skal tiltrekke oss utenlandsk kapital. I den sammenheng spiller Invest in Norway en viktig rolle. Invest in Norway-funksjonen under Innovasjon Norge har som hovedoppgave å tiltrekke utenlandske investeringer til Norge. Enheten fungerer som kontaktpunkt og skal posisjonere Norge som et attraktivt land for investorer. Ordningen ble opprettet i 2013 og tilbyr alt fra helt grunnleggende informasjon om hvordan man starter bedrift i Norge til å ha oversikt over aktuelle muligheter, koble til relevante nettverk og fasilitere investeringsprosesser for utenlandske investorer og bedrifter. Flere av funksjonens medarbeidere er tilknyttet utekontorer i markeder som er særskilt relevante for Norge. Siden start har Invest in Norway rådgitt over tusen utenlandske virksomheter. Ordningen ble evaluert i 2020 og ble der vurdert som et relevant virkemiddel.

Jeg mener at regjeringen gjennom hele sin periode har satt tydelig fokus på virkemiddelapparatet og særlig på at ordningene der skal forsterke og ha godt samspill med private kapitalinvesteringer. Denne innsatsen vil jeg videreføre fremover.

Med vennlig hilsen

Jan Christian Vestre

Næringsministeren

Stortingets næringskomité
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/6280-7

19. oktober 2023

Dokument 8:274 S (2022-2023) om å gjøre Norge til verdens beste nærings-, gründer og nyskappingsnasjon

Det vises til brev av 5. oktober 2023 hvor Stortingets næringskomite ber om vurdering av Dokument 8:274 S (2022-2023), representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred J. Bjørlo, Guri Melby, André N. Skjelstad, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Sveinung Rotevatn (alle V), om å gjøre Norge til verdens beste nærings-, gründer- og nyskappingsnasjon.

Representantforslaget berører flere departementers ansvarsområder. Svaret er derfor utarbeidet med bidrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne- og familiedepartementet.

Generell overordnet kommentar

Regjeringen fortsetter arbeidet for å kutte klimagassutslippene med 55 prosent innen 2030, få flere i arbeid, øke aktiviteten over hele landet og øke eksporten med 50 prosent. Da trenger vi gründerne og nyskaperne med på laget.

Jeg deler fullt ut representantenes oppfatning av gründerne og oppstartsbedrifters betydning for vår omstillingsevne, og jeg setter stor pris på at forslagsstillerne peker på mange momenter som er av betydning for få frem flere gode og vekstkraftige oppstartsbedrifter. Jeg vil gjerne samarbeide med Stortinget om dette. Sentrale byggesteiner for godt entreprenørskap er kapital, kompetanse, nettverk, men også at vi evner å dyrke en positiv kultur for gründerkap. Jeg legger stor vekt på utvikling av politikk og virkemidler som støtter opp om dette. Vi skal legge til rette for at oppstartsbedrifter skal overleve og vokse seg store raskt og få frem flere norske enhjørninger som kan bidra med nye, smarte måter å løse ting på. Jeg er overbevist om at det grønne skiftet rommer store forretningsmuligheter.

Som næringsminister har jeg prioritert kontakt med gründere og tidligfaseinvestorer og hatt dialog om hvordan vi bør utvikle de offentlige virkemidlene. Dette har gitt nyttig bakgrunn for hvordan vi kan justere virkemidlene våre, og jeg la nylig om modellen for oppstartsfinansiering i Innovasjon Norge for bedre å fremme entreprenørskap med vekstambisjoner. I tillegg skal gründere i mindre grad måtte forholde seg til 18 ulike offentlige virkemiddelaktører. Nå kan de også benytte seg av *Én vei inn* til det offentlige virkemiddelapparatet, en løsning som skal utvikles ytterligere frem mot 2025.

Dette er også fulgt opp i statsbudsjettet for 2024, hvor jeg har foreslått et tydelig løft for gründere og nyskaperere med en gründerpakke på 220 millioner kroner. Av disse går 70 millioner kroner til styrking av Innovasjon Norges ordninger for gründere og vekstselskap. I tillegg foreslår regjeringen å sette av totalt 150 millioner kroner til investeringer i tidligfasebedrifter gjennom Investinor.

Dessuten vil regjeringen foreslå at Nysnø, som investerer i norske selskaper i tidlig fase i løpet av høsten tilføres økt kapital. Det bidrar til et ytterligere løft for unge, ambisiøse vekstselskaper.

For våre vekstbedrifter, som i næringslivet ellers, er det summen av rammebetingelser som er viktigst for langsiktig utvikling. Regjeringens samlede nærings- og innovasjonspolitikkk skal støtte opp om bedrifter som ønsker vekst og vi vil være aktiv partner for næringslivet. Jeg ser grunnlag for å se nærmere på rammeverk som er relevant for gründere og nyskaperes muligheter, og så skal vi samtidig ha klart for oss at rammevilkår må veie ulike hensyn opp mot hverandre. Det gjelder enten vi snakker om skatter og avgifter, arbeidsinnvandring, sosiale rettigheter, eller skole og utdanning som er bare noen av områdene som forslaget berører.

Jeg arbeider nå aktivt videre med hvordan vi kan utvikle gründerpolitikken og synes det er bra med engasjement om hva vi kan gjøre bedre. Ambisjonen er klar: Norge skal være verdens beste land å starte og drive virksomhet i.

Vurdering av enkeltforslag

- 1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne den midlertidige arbeidsgiveravgiften på inntekter over 750 000 kroner fra 1. januar 2024*

Jeg har forelagt forslaget til finansministeren som svarer:

«Forslagsstillerne foreslår at regjeringen bes om å fremme forslag om å fjerne den ekstra arbeidsgiveravgiften på inntekter over 750 000 kroner fra 1. januar 2024. Den ekstra arbeidsgiveravgiften er et situasjonstilpasset tiltak som følge av et stramt arbeidsmarked og ekstraordinært store utgifter i statsbudsjettet for 2023. I 2024 foreslår regjeringen å starte utfasing av tiltaket ved å heve innslagspunktet til 850 000 kroner. På årsbasis gir dette et provenytnyt på i overkant av 1,8 mrd. kroner. Ved en eventuell fjerning av den ekstra

arbeidsgiveravgiften fra 1. januar 2024 er det anslått at provenytapet vil øke med ytterligere 10 mrd. kroner.

Vi er fortsatt i en situasjon med sterkt underliggende prispress, og arbeidsmarkedet er fortsatt svært stramt. Det antas derfor at den ekstra arbeidsgiveravgiften ikke har betydelige virkninger i dagens arbeidsmarked.

Endringer i den midlertidige arbeidsgiveravgiften bør vurderes i Stortingets helhetlige behandling av statsbudsjettet for 2024. Det vil ikke være hensiktsmessig å vedta avvikling av avgiften fra 1. januar 2024, uten at dette ses i sammenheng med budsjettet for øvrig.»

2. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å gjøre det enklere for bedrifter å tilby opsjoner til ansatte, redusere skattebyrden og fjerne unødvendige skattebarrierer for oppstartsbedrifter og små og lokalt eide bedrifter.

Jeg har forelagt spørsmålet til finansministeren som svarer: «For at den norske selskapsbeskatningen skal skaffe staten inntekter med minst mulig effektivitetstap i økonomien, bør alle selskaper beskattes på samme måte, med en lav og flat skattesats på brede, nøytrale skattegrunnlag. For noen næringer gjøres unntak i form av en særskilt høy beskatning av grunnrenteinntekt. Det er ikke faglig grunnlag for at selskaper skal skattlegges forskjellig avhengig av alder eller størrelse.

I noen tilfeller kan det være grunnlag for å bruke skattesystemet for å motvirke markedssvikt. For eksempel brukes avgifter for å sikre at aktørene står overfor de reelle samfunnsmessige kostnadene av miljø- og helseskadelige aktiviteter. I den grad det er markedssvikt som kan begrense kapitaltilgangen for oppstartsbedrifter eller små og lokalt eide bedrifter, er ordninger i virkemiddelapparatet mest målrettet. Flere offentlige utvalg har pekt på at kapitaltilgangen i Norge er god, og at lønnsomme prosjekter får finansiering. Særskilt gunstig beskatning av en bestemt typer selskaper vil derfor flytte kapital bort fra mer samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer andre steder i økonomien, og lede til dårligere samlet ressursbruk. Det er vanskelig å se hva forslagstillerne sikter til med «unødvendige skattebarrierer». Det er ikke særskilte skatter knyttet til oppstartsselskaper. Derimot gis det et skattefradrag til investorer i oppstartsbedrifter.

Selskap i oppstarts- og vekstfasen omfattes også av en særskilt ordning for skattlegging av ansatteopsjoner. Den nåværende ordningen ble innført i 2022. Prinsipielt er tildeling av opsjoner i arbeidsforhold en fordel vunnet av arbeid, slik at verdien av en opsjon på tildelingstidspunktet skal skattlegges som lønnsinntekt ved tildelingen. For tildeling av opsjoner til ansatte i arbeidsgiverselskapet er det likevel generelt fastsatt at opsjonene først beskattes ved innløsning, og det er da differansen mellom markedsverdien av aksjen på innløsningstidspunktet og det den ansatte samlet har betalt for aksjen, som anses som lønnskattpliktig arbeidsinntekt. I ordningen for ansatteopsjoner i selskap i oppstarts- og vekstfasen utløser verken tildeling eller innløsning av opsjoner skatteplikt. Beskatningen skjer i tråd med aksjonærmodellen først når aksjene realiseres, og det er ingen

lønnsbeskatning. Den nye ordningen ble som nevnt innført fra 2022, og det er fremdeles for tidlig å vurdere virkningene av ordningen»

3. *Stortinget ber regjeringen legge fram en samlet strategi for å tiltrekke investorkapital og kompetanse til Norge, herunder innføre gründervisum og forenkle tilgangen på investorkapital fra utenlandske investorer fra gründere.*

Regjeringen fører en politikk for å sikre tilgangen til kapital for lønnsomme investeringer. Hovedvirkemiddelet er å sørge for et velfungerende privat kapitalmarked, jf. omtalen i Meld. St. 12 (2021–2022) *Finansmarkedsmeldingen 2022*. Offentlige ordninger skal i samspill med private bidra med kapital til forventede lønnsomme deler av norsk næringsliv som ikke lett finner finansiering i markedet.

Regjeringen er i den sammenheng opptatt av at markedet for tidligfasekapital skal fungere godt i Norge. Det innebærer bl.a. å legge til rette for norske og utenlandske investorer som kan tilføre kapital, kompetanse og nettverk for bedrifter i tidlig fase. Tilretteleggingen skjer gjennom både gode reguleringer for investeringer i tidligfasebedrifter og ved at finansiering er en sentral del av virksomheten til Innovasjon Norge, Investinor AS, Nysnø Klimainvesteringer AS og virkemidlene som er tilgjengelige gjennom Norges medlemskap i InvestEU. Det er sentralt at støtte fra virkemiddelapparatet også utløser privat investorkapital.

De ulike norske virkemiddelaktørene er gitt en sentral rolle i å veilede og tilrettelegge for at norske gründere og bedrifter bruker tilbudet som er tilgjengelig gjennom norsk deltakelse i en rekke EU-ordninger og gjennom det nordiske samarbeidet. Virkemiddelapparatet kan videre bistå med å tiltrekke internasjonale investeringer, blant annet gjennom «Invest in Norway» under Innovasjon Norge.

Det er indikasjoner som tilsier at lovende vekstselskaper har god tilgang på kapital i Norge og fra utlandet. For enkelte selskaper kan kildene til kapital være færre, og påvirket av hvor i landet selskapet befinner seg. Mye tyder likevel på at tilgangen til kapital er rimelig god og har blitt bedre de siste år. Det underbygges også av Menons evaluering av oppstartsfinansieringen i Norge.

Det er også mange private som legger til rette for og bistår utenlandske aktører med å investere i Norge. De bistår også aktører som har prosjekter som søker kapital til å finne fram til norske og utenlandske investorer. Oslo Børs, Euronext Growth, banker og meglerhus er noen eksempler på slike aktører.

Det framstår på denne bakgrunn ikke klart at tilgang på (utenlandsk) kapital til lønnsomme vekstbedrifter skulle utgjøre et tydelig problem, eller at det i dagens situasjon er behov for en egen strategi på området. Jeg viser også til finansministerens omtale i forslag 2.

Når det gjelder forslaget vedrørende gründervisum, har jeg forelagt spørsmålet til arbeids- og inkluderingsministeren som svarer: «Innføring av gründervisum ble vurdert av den forrige regjeringen som konkluderte med at det ikke er hensiktsmessig å innføre et eget visum for gründere, se høringsnotat av 28. oktober 2020 om endringer i reglene om oppholdstillatelse til selvstendig næringsdrivende. Bakgrunnen for dette er at et visum ikke gir adgang til å drive næringsvirksomhet i Norge.

Personer fra land utenfor EØS som ønsker å drive varig næringsvirksomhet i Norge må søke om oppholdstillatelse som selvstendig næringsdrivende etter reglene i utlendingsloven § 25 og utlendingsforskriften § 6-18. For visse persongrupper er det gjort unntak fra kravet om oppholdstillatelse for kortvarige arbeidsopphold hvor det er lite hensiktsmessig å kreve oppholdstillatelse. Handels- og forretningsreisende, inkludert personer som skal etablere filial eller annen kommersiell tilstedeværelse i Norge på vegne av en utenlandsk virksomhet, trenger ikke oppholdstillatelse ved opphold av inntil tre måneders varighet.

Reglene for oppholdstillatelse til selvstendig næringsdrivende ble endret i 2021 for å legge bedre til rette for utenlandske gründere og for å bidra til raskere og enklere saksbehandling hos utlendingsmyndighetene. Kravet om at utlendingsmyndighetene skal innhente uttalelse fra fylkeskommunen om det økonomiske grunnlaget til virksomheten under behandlingen av søknader om oppholdstillatelse fra selvstendig næringsdrivende ble fjernet. Det ble også åpnet for at utlendingsmyndighetene kan se hen til midler fra offentlige tilskuddsordninger når de vurderer om det er økonomisk grunnlag for driften av virksomheten.

Utlendingsregelverket legger til rette for at personer med fagkompetanse fra land utenfor EØS, kan komme til Norge for å drive næringsvirksomhet. Det er derfor vanskelig å se at det er behov for å vurdere spørsmålet om gründervisum på nytt.»

I det videre er jeg opptatt av å lytte til gründeres og oppstartsbedrifters konkrete erfaringer. I min dialog med gründere og entreprenørskapsmiljø fremover vil ta opp hvilke erfaringer de har. Dersom det fremkommer opplysninger eller erfaringer som tilsier det, er jeg villig til å se om det er problemstillinger eller konkrete forhold som vi bør gå nærmere inn i med nytt blikk.

4. Stortinget ber regjeringen forenkle offentlige anbudsprosesser, slik at det blir enklere for små og nystartede bedrifter å delta i anbudsprosesser hos staten, hos store statlige selskaper og i kommunene.

De fleste bedrifter i Norge er små eller mellomstore, og sammen med nystartede bedrifter er disse viktige bidragsyttere til verdiskapingen i Norge og gir arbeidsplasser i hele landet. Som leverandører til det offentlige bidrar de til større konkurranse, mer mangfold og innovative løsninger. For små og mellomstore bedrifter vil særlig det videre arbeidet med forenkling og digitalisering av anskaffelsesprosessene være viktig.

De minste bedriftene har begrensede ressurser. Dersom de administrative byrdene blir for store, øker risikoen for at de trekker seg ut av det offentlige markedet. Det kan for eksempel

gjelde svært tyngende dokumentasjonskrav. Det er derfor viktig å ha et godt regelverk, effektivisere innkjøpsprosessene, øke kompetansen hos offentlige innkjøpere og lette tilgangen til markedene for små og mellomstore bedrifter. Prinsippet «del opp eller begrunn» i anskaffelsesregelverket har til hensikt å sikre at oppdragsgivere deler opp kontrakter i mindre oppdrag. Dersom oppdragene ikke deles opp, må det gis en begrunnelse.

Det pågår et arbeid med heldigitalisering på anskaffelsesområdet. Arbeidet utføres primært i Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. (DFØ). Bruk av digitale verktøy bidrar til forenklete arbeidsprosesser og vil gi mer effektiv ressursbruk hos både offentlige oppdragsgivere og leverandører. Målet er å effektivisere og forbedre offentlige anskaffelser ved å oppnå heldigitalisering av anskaffelsesprosessen og bidra til forbedring både for offentlig og privat sektor ved å redusere transaksjonskostnadene og muliggjøre bedre og mer lovmessige innkjøp.

På kort sikt utvikler DFØ nå Nye Doffin som lanseres offisielt 31. oktober. Nye Doffin har et bedre brukergrensesnitt som skal gjøre det enklere for også små/nystartede leverandører å finne aktuelle forretningsmuligheter fra offentlig sektor.

Jeg er helt enig i at offentlige anbudsprosesser kan gjøres smartere, grønnere og mer innovativt. Derfor satte jeg ned anskaffelsesutvalget allerede 4. november 2022. Utvalget har fått i oppgave å gjennomgå regelverket for offentlige anskaffelser og foreslå endringer som bl a gjør regelverket enklere og lettere tilgjengelig. Regelverk som gjør det enklere å orientere seg i, kan redusere kostnadene for deltakerne i konkurransen. Potensialet for forenklinger er sannsynligvis størst for de minste anskaffelsene og dette vil ofte være de kontraktene som er mest aktuelle for de minste bedriftene. Utvalget skal levere sitt arbeid i to delleveranser. Første delrapport skal overleveres 4. november 2023. Andre delrapport skal overleveres 4. mai 2024.

Målet er at regelverket skal bli mer brukervennlig, slik at det blir enklere å legge til rette for grønn omstilling og andre samfunns mål som er tatt inn i anskaffelsesregelverket. Hensynene skal fremmes effektivt og til lavest mulig kostnad for samfunnet.

5. Stortinget ber regjeringen reformere virkemiddelapparatet slik at Innovasjon Norge og lignende institusjoner i større grad prioriterer tidligfase-rådgivning til gründere og å støtte de gode ideene fremfor søkelys på de som allerede har nok kapital.

Både kapital og riktig rådgivning er avgjørende for gründere i oppstartsfasen. Det skal vi ha oppmerksomhet mot, og det er positivt at dette tas opp nå. Jeg mener vi både gjennom vår innretting av virkemidler for tidligfase og ikke minst gjennom budsjettforslaget for 2024 har søkelys på dette. Her viser jeg både til min omtale i brevets innledning og i punkt 3 om gjennomførte endringer i oppstartfinanseringen i Innovasjon Norge, og løsningen *Én vei inn*, hvor nettopp bedre rådgivning, kompetanseoverføring og veiledning inngår. Som nevnt stilles det til rådighet tidligfasekapital både gjennom Innovasjon Norge, Investinor AS, Nysnø

Klimainvesteringer AS og virkemidlene som er tilgjengelige gjennom Norges medlemskap i InvestEU. Gründerpakken som er foreslått i statsbudsjettet for 2024 støtter ytterligere opp om innsatsen, og vil også gå til ordninger for tidlig oppstart hvor sparring om nye forretningsideer og bedriftsutvikling inngår, blant annet gjennom mentorordninger.

Det er et krav, både i norske ordninger og internasjonalt regelverk, at ingen virkemidler skal finansiere prosjekter som har nok kapital. Det innebærer at Innovasjon Norges støtte skal bidra til å utløse prosjekter som ellers ikke ville bli satt i gang.

Det vil kunne forekomme at attraktive og mer modne oppstartprosjekter vil kunne tiltrekke seg flere kilder til investeringer, også fra private, og dermed nå et høyere finansieringsnivå enn f.eks. mindre modne oppstartprosjekter. Jeg kan imidlertid ikke se at dette i seg selv utgjør et problem, eller skulle utfordre innretningen av våre virkemidler mot tidligfase. Heller ikke den nylig gjennomførte evalueringen av oppstartsfinansieringen i Innovasjon Norge peker i den retningen.

Jeg er imidlertid alltid åpen for hensiktsmessige endringer for å treffe bedre med de virkemidlene jeg er ansvarlig for, og vil naturligvis følge utviklingen her med tanke på om det er behov for justeringer.

6. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som reduserer byråkratiet for nyskapere, som å korte ned på prosesslengder, konsolidere søknadsordninger i en database, fremme Skattefunn-ordningen og gi muligheter for skatteavdrag for «gratis» arbeid uten lønn i en avgrenset periode.

Jeg er helt enig i at vi skal redusere byråkrati for både nyskapere og næringslivet for øvrig. Regjeringen legger til rette for gode rammevilkår for næringsliv og selskapsvekst i Norge. Overordnet har næringsdrivende, inkludert gründere, gode rammevilkår. Men det er alltid rom for forbedringer som gjør det enda enklere for nyskapere å komme i gang med å starte bedrift i Norge. Nye bedrifter har ofte mindre ressurser enn de allerede etablerte og tiltak for forenkling vil derfor ofte gavne denne gruppen mest. Regjeringens mål om å redusere næringslivets kostnader knyttet til pålagte regler og innrapporteringsplikter med 11 milliarder kroner innen 2025 vil være med på å redusere byråkratiet for nyskapere. Slike kostnadsreduksjoner kan skje ved lov- og forskriftsendringer eller ved å gjøre det enklere for næringslivet å oppfylle gjeldende regelverk, for eksempel ved å utvikle digitale rapporteringsløsninger.

Når det gjelder eventuelle utfordringer i virkemiddelapparatet er mitt syn at virkemiddelapparatet i sum er komplekst og ikke brukervennlig nok. Det er derfor helt riktig at det trengs forenkling for bedre å møte de behov både dagens og morgendagens næringsliv har. Områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet som ble gjennomført under forrige regjering viste nettopp at mange av kundene bruker flere dagsverk både på å orientere seg om hvilke virkemidler som er riktig for dem og på å utforme søknaden. Regjeringens ambisjon er derfor at brukerne skal møte én vei inn til det

næringsrettede virkemiddelapparatet. Brukervennligheten kan bedres både gjennom forenkling, tilgjengeliggjøring og bedret effekt på tvers av aktørene – og dette vil i stor grad gavne oppstartsbedrifter.

Jeg vil også fremheve arbeidet med *Én vei inn*. Dette er en løsning som gir en felles tilgang til informasjon og veiledning på tvers av flere virkemiddelaktører. I dag er blant annet både Innovasjon Norge, Siva, Forskningsrådet, Eksfin og enkelte fylkeskommuner med i løsningen, og det arbeides aktivt med å utvide både antall aktører, dybde og bredde i løsningen. Løsningen vil være et virkningsfullt strukturgrep i møter mellom brukere og virkemiddelapparatet. Jeg avholdt nylig et møte med lederne av virkemiddelaktørene for å diskutere hvordan vi skal sette ytterligere ambisjoner og fart i løsningen frem mot 2025.

Ut over at virkemiddelapparatet spiller en viktig rolle, er regjeringen fullt klar over at gründere har tjenestebehov ved etablering som krever smarte og koordinerte løsninger fra det offentlige, også fra aktører utenfor virkemiddelapparatet. En samlet informasjon og veiledning etterlyses av mange gründere. Det jobbes derfor med utvikling av sammenhengende tjenester på flere områder. Et eksempel på dette er tiltaket *Starte og drive en bedrift/Start and run Business* i regi av Brønnøysundregisteret (Altinn). Løsningen er ment å forenkle gjennom å se stegene den næringsdrivende må gjennom i sammenheng og gi bedre oversikt ved etablering av næringsvirksomhet. Et tilsvarende eksempel på bedre etablerertjenester er Brønnøysundregistrenes arbeid med forenkling av etableringsprosessen ved at hele prosessen fra stiftelse, opprettelse av bankkonto, bekreftelse av aksjekapital og til registrering kan samordnes i en digital brukerflate.

Jeg mener de mange tiltakene som er igangsatt og arbeidet med den videre utviklingen av virkemiddelapparatet i sum vil redusere byråkrati og terskler for næringslivet, slik som forslagstillerne med god grunn etterlyser. Når det gjelder forslag om endringer av Skattefunn-ordningen er det forelagt finansministeren som svarer:

«Skattefunn er et skattefradrag for næringslivets kostnader til forskning og utvikling (FoU-kostnader). Ordningen administreres av Norges forskningsråd og Skatteetaten. Alle som oppfyller nærmere vilkår for støtte i lov og forskrift gis rett til direkte fradrag i skatt og trygdeavgift, og ordningen er derfor rettighetsbasert. Skattefunn gir rett til støtte til egenutført forsknings- og utviklingsprosjekt. Arbeidet må være avgrenset og målrettet og må ta sikte på å fremskaffe ny kunnskap eller nye ferdigheter som antas å være til nytte for bedriften med utvikling av nye eller bedre varer, tjenester eller produksjonsprosesser. Kostnadene må for øvrig være fradragsberettiget etter kapittel 6 i skatteloven. Norges Forskningsråd vurderer om aktivitetene i prosjektet oppfyller kravene til FoU-innhold i henhold til regelverket.

Det gis fradrag for 19 pst. av godkjente kostnader i Skattefunn-prosjekt. Dette gis som et direktefradrag i fastsatt skatt, og kommer i tillegg til ordinært fradrag for faktiske kostnader i alminnelig inntekt. Maksimalt fradragsgrunnlag per skattepliktig er 25 mill. kroner per år, slik at maksimalt, årlig fradrag blir 4,75 mill. kroner. Hvis Skattefunn-fradraget overstiger fastsatt skatt hos den skattepliktige, blir overskytende fradrag utbetalt i forbindelse med skatteoppgjøret. Også selskap utenfor skatteposisjon får dermed utbetalt Skattefunn-

fradraget. Slik sett har det karakter av en regelstyrt tilskuddsordning. Skattefunn har et anslått påløpt provenytap på 3,4 mrd. kroner i 2024.

I forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2005 vedtok Stortinget en rammestyrte tilskuddsordning for ulønnet arbeidsinnsats i Skattefunn-prosjekter. Ordningen skulle administreres av Norges forskningsråd, som ville beregne og utbetale støtten, se nærmere St.prp. nr. 65 (2004–2005) punkt 3.9 og 3.14 og Ot.prp. nr. 92 (2004–2005) kapittel 14. Det ble også vedtatt en begrenset tilbakevirkende støtteordning for allerede utført ulønnet arbeidsinnsats i slike prosjekter, se nærmere om denne i Innst. O nr. 125 (2004–2005) kapittel 15. Begge støtteordningene gjaldt i kort tid. Denne typen ordning innebærer administrativt merarbeid og et kontrollproblem fordi det er vanskelig å dokumentere og etterprøve kravene på støtte.

For øvrig vises det til at skatterettssystemet er basert på at det kun gis fradrag for kostnader. Når ulønnet arbeidsinnsats ikke utgjør en kostnad i skatterettslig forstand og derfor ikke kan komme til fradrag som lønnskostnader på ordinær måte, vil en ordning med å gi fradrag for ulønnet arbeidsinnsats være et fremmedelement i skatterettssystemet. Forholdene som er nevnt ovenfor, taler imot å endre Skattefunn-ordningen slik at et gis fradrag i skatt på grunnlag av ulønnet arbeid.»

7. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om styrket entreprenørskapsutdanning i hele skoleløpet

Jeg er enig i at entreprenørskapskompetanse er viktig, og at vi må stimulere ungdoms engasjement og kunnskap gjennom skolen. Regjeringen arbeider for å styrke ungdoms interesse for, og kunnskap om entreprenørskap og gründervirksomhet. Flere departement har derfor i 2023 videreført tilskuddsordninger med nettopp dette som formål. Nærings- og fiskeridepartementet vil i år dele ut 32,4 mill. kroner til entreprenørskapsfremmende aktiviteter for ungdom under videregående opplæring. Tilskuddsordningen foreslås videreført i 2024 med samme ramme og formål for tildelingen, men nå som en søknadsbasert ordning. Midlene vil fortsette å bidra til at ungdom under utdanning får delta på gode, spennende og relevante entreprenørskapsaktiviteter tilpasset egen region og nærmiljø. Jeg har håp og tro på at dette vil gi øke elever interesse for, og ønske om fremtidig intraprenørskap og entreprenørskap. Begge deler er avgjørende for gjennomføringen av det grønne skiftet.

Jeg har også forelagt forslaget til kunnskapsministeren hvor ansvaret for skoleløpet fra grunnskole til videregående skole er plassert, som svarer: «I Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 er det flere muligheter for elevene til å bli kjent med entreprenørskap og entreprenørielle arbeidsmetoder. Læreplanverket legger vekt på at elevene gjennom opplæringen skal utvikle skaperglede, engasjement og utforskertrang. Dette er en del av verdigrunnlaget i norsk skole. Dette er også ferdigheter som vil kunne være nyttige for å bidra til nyskaping og oppstart av bedrifter og virksomheter. I Overordnet del av læreplanverket, som utdyper formålsparagrafen i opplæringsloven, står det blant annet at *«Kreative og skapende evner bidrar til å berike samfunnet. Samarbeid inspirerer til*

nytenkning og entreprenørskap, slik at nye ideer kan omsettes til handling. Elever som lærer om og gjennom skapende virksomhet, utvikler evnen til å uttrykke seg på ulike måter, og til å løse problemer og stille nye spørsmål.» Kreativitet, innovasjon, samarbeid og problemløsning er kompetanse som vil være avgjørende for omstilling av det norske samfunnet i årene framover.

Skolen har både et danningsoppdrag og et utdanningsoppdrag. Opplæringen skal danne hele mennesket og gi hver og en mulighet til å utvikle sine evner, og opplæringen skal gi et godt utgangspunkt for deltakelse på alle områder innenfor utdanning, arbeids- og samfunnsliv.

Elever på ungdomstrinnet kan velge arbeidslivsfag i stedet for fremmedspråk eller fordypning i norsk eller engelsk. Arbeidslivsfag er et praktisk rettet fag, der elevene får erfaring med reelle og virkelighetsnære arbeidssituasjoner ved å løse arbeidsoppdrag. Målet for opplæringen er at elevene skal kunne undersøke behov for varer og tjenester på skolen og i lokalsamfunnet. Elevene på ungdomstrinnet i grunnskolen skal ha opplæring i valgfag både på 8., 9. og 10 årstrinn. Flere av valgfagene er lagt opp slik at det er mulig å bruke metoder hentet fra oppstart og utvikling av bedrift og inspirerer til innovasjon og nytenkning. For eksempel er læreplanene i valgfagene utvikling av produkter og tjenester og ideer og praktisk forskning aktuelle.

Videre kan elever på studiespesialisering i videregående skole utvikle sin kompetanse knyttet til entreprenørskap ved å velge faget entreprenørskap og bedriftsutvikling som programfag på vg2 og vg3. Faget har 140 årstimer hvert av årene. Entreprenørskap og bedriftsutvikling handler om innsikt i etablering og videreutvikling av virksomheter. Faget skal gi elevene en teoretisk og praktisk forståelse av hvordan mennesker og virksomheter kan påvirke utviklingen av næringsliv og samfunn. Faget handler videre om hvordan entreprenørskap kan skape nye og utvikle eksisterende arbeidsplasser og forberede elevene på videre studier og framtidig arbeidsliv.»

8. Stortinget ber regjeringen foreslå bedre ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende ved svangerskap og sykdom for å gi tryggere rammer og større muligheter til å satse.

Jeg har forelagt forslaget til arbeids- og inkluderingsministeren som svarer: «Regjeringen arbeider med å vurdere utvalgte problemstillinger knyttet til selvstendig næringsdrivende og frilanseres rettigheter. Arbeidet som pågår må blant annet ses i sammenheng med oppfølging av anmodningsvedtak 456 (2021–2022) om det samme. I Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet er det foreslått at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med oppfølging og utkvittering av anmodningsvedtaket i forbindelse med Prop. 1 S for 2025.

Vurderingene som hittil er gjort av selvstendig næringsdrivende og frilanseres sosiale ordninger tilsier at rettighetene samlet sett er gode, men at det kan være behov for å gjøre noen forbedringer, særlig knyttet til forvaltning av ordningene. Regjeringen sendte ut et innspillbrev 9. juni 2023, med formål å få bedre kunnskap om hvilke utfordringer selvstendige og frilansere selv opplever med sine rettigheter. Det bes om innspill knyttet til enkelte avgrensede problemstillinger der regjeringen er kjent med at det kan være utfordringer. Fristen for å gi innspill var 15. oktober. Mottatte innspill knyttet til forbedringsområdene vil vurderes av Arbeids- og inkluderingsdepartementet, i samråd med blant annet Kultur- og likestillingsdepartementet.

I Prop. 1 S (2023–2024) for Arbeids- og inkluderingsdepartementet er det videre varslet å bl.a. se nærmere på grensen for når det skal foretas en skjønnsmessig fastsettelse av sykepengegrunnlaget for arbeidstakere og frilansere. I tillegg vil det gjøres en vurdering av forsikringsordningene for tilleggssykepenges, bl.a. basert på funn fra en evaluering av Vista Analyse. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har også gitt Arbeids- og velferdsdirektoratet i oppdrag å bl.a. vurdere behov for tiltak knyttet til veiledning og forvaltning av disse gruppernes rettigheter. Det vil òg vurderes behovet for informasjonstiltak rettet mot selvstendig næringsdrivende og frilansere.

Det pågående arbeidet med å se på utvalgte problemstillinger er viktig, og vil kunne resultere i endringer som kan bidra til å gjøre det enklere å være selvstendig næringsdrivende eller frilanser. Det kan handle vel så mye om informasjon og kunnskap om dagens rettigheter og plikter, som utbedring av eller endringer i selve rettighetene. Med virkning fra 1. januar 2024 vil dessuten endringen i arbeidstakerbegrepet i arbeidsmiljøloven, som skal bidra til å hindre feilklassifisering av arbeidsfolk, tre i kraft. Endringen innebærer at arbeidstakerstatus skal legges til grunn med mindre oppdragsgiver gjør det overveiende sannsynlig at det foreligger et selvstendig arbeidsforhold.

I representantforslaget bes det om bedre ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende ved sykdom, slik at de får tryggere rammer og større muligheter til å satse. Som selvstendig næringsdrivende og frilanser påtar man seg en større økonomisk risiko enn om man er arbeidstaker, men det finnes ulike organisasjonsformer som gir ulik grad av forpliktelser og risiko. De som ønsker å drive næringsvirksomhet kan blant annet velge om de vil opprette et aksjeselskap (AS) og ansette seg selv, eller man kan etablere et enkeltpersonsforetak (ENK).

Selvstendig næringsdrivende med ENK har en lavere samlet skatteinnbetaling enn arbeidstakere, frilansere og selvstendige med AS, men noe høyere risiko. Det gir utslag i noen ulikheter i de sosiale ordningene. Som selvstendig næringsdrivende ansatt i eget AS har man rett til sykepenges med 100 prosent kompensasjon fra dag 17, på lik linje med arbeidstakere og frilansere. Selvstendig næringsdrivende i et enkeltpersonsforetak får dekket sykepenges med 80 prosent kompensasjon. Selvstendig næringsdrivende og frilansere er videre ansett å være sin egen arbeidsgiver, og må dermed dekke sykepenges i arbeidsgiverperioden (dag én til dag 16) selv. Forsikringsordninger i Arbeids- og velferdsetaten gjør det

mulig å få dekket sykepenger i arbeidsgiverperioden, eller å få økt kompensasjonsgraden til 100 pst., mot at man betaler en premie. Det gir muligheter for større forutsigbarhet og tryggere rammer, for dem som ønsker det.

Ordningene for selvstendige og frilansere er innrettet i lys av at næringsvirksomhet og oppdrag ofte innebærer større grad av fleksibilitet og mulighet til å tilpasse eget arbeid. For mange er denne fleksibiliteten en viktig motivasjon bak valget om å jobbe som selvstendig eller frilanser, og det vil derfor variere i hvilken grad man har behov for inntektssikring ved f.eks. sykdom.»

9. Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forskning og datainnsamling om kvinners entreprenørskap for bedre å forstå og adressere de spesifikke utfordringene kvinnelige gründere står overfor.

Generelt kommer Norge godt ut i internasjonale sammenlikninger mellom kjønn. Samtidig vet vi at det også i Norge er områder med betydelige forskjeller. Det er allerede godt belagt at kvinners og menns entreprenørskap viser forskjeller, både i omfang og profil. Ikke minst ser det ut som om forskjellene mellom kjønnene blir større, jo lenger man beveger seg i reisen fra oppstart mot vekstbedrift. Det kan bety at vi ikke får utnyttet kvinners ideer, kreativitet og innsatsvilje godt nok inn i vekstorientert gründerskap.

Jeg er derfor enig i at vi trenger å adressere denne underrepresentasjonen av kvinner i entreprenørskap, men jeg vil vurdere hvorvidt en styrket satsing på forskning og datainnsamling på området egentlig er det tiltaket som treffer best nå. Det eksisterer allerede en del forskning og utredninger både internasjonalt og i Norge som har fastslått omfanget av forskjeller. Det som trengs er etter mitt syn kunnskap som gir konkret grunnlag for tiltak. Jeg har derfor hentet inn bedre datagrunnlag og oversikt av konkret bruk av virkemidler mellom kjønn i deler av virkemiddelapparatet, og jeg har nå fått oversikt over hvor stor andel av daglige ledere og styreledere som er kvinner i de aksjeselskapene som mottar støtte fra virkemiddelapparatet gjennom Siva, Forskningsrådet og Innovasjon Norge. SSB har også vært involvert i utarbeidelsen av kunnskap om kvinner og virkemiddelapparatet, og utarbeidet en rapport september i år om kvinnerepresentasjon i norske aksjeselskap generelt, og foretak som får støtte gjennom virkemiddelapparatet spesielt.

Dette gir grunnlag for å vurdere hensiktsmessige tiltak. Jeg vet det er stor bevissthet om kvinner i gründerskap og entreprenørskap i de ulike delene av virkemiddelapparatet. Jeg vil fremover fortsette å være tydelig på regjeringens ambisjoner for kvinner i entreprenørskap i dialog med virkemiddelaktørene og utfordre dem på å foreslå videre tiltak.

10. Stortinget ber regjeringen utrede redusert arbeidsgiveravgift for nystartede selskaper de første 1-3 år.

Jeg har forelagt forslaget til finansministeren som svarer: «Forslagsstillerne foreslår at regjeringen skal utrede redusert arbeidsgiveravgift for nystartede selskaper de første 1–3 årene.

Arbeidsgiveravgiften er geografisk differensiert med ulike satser ut fra hvor virksomheten er lokalisert. Den tjener dermed allerede to formål, dvs. et fiskalt og et distriktspolitisk formål. Å legge inn et nytt formål gjennom en reduksjon av avgiften for nystartede virksomheter vil gjøre regelverket mer komplisert, og kan også gjøre de regionalpolitiske virkningene av ordningen mer uoversiktlige.

Videre vil det være krevende å utforme et slikt tiltak treffsikkert uten at det vil medføre betydelige administrative kostnader. Forslaget kan gi incentiver til å reetablere eksisterende virksomhet under nytt navn og i samsvar med kriteriene for å bli ansett som ny virksomhet. Det måtte også ha blitt vurdert hvordan ordningen skulle avgrenses mot virksomhet i nystartede selskaper som foregår i etablerte konsern.

Arbeidsgivere i sone V (tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark) betaler ikke arbeidsgiveravgift og vil dermed ikke ha noen fordel av at arbeidsgiveravgiften for nystartede virksomheter reduseres. Forslaget vil dermed kunne bidra til å redusere virkningen av ordningen med regionalt differensiert arbeidsgiveravgift. Det vil også oppstå spørsmål om hvordan en kan sikre samme fordel for oppstartsbedrifter i tiltakssonen. En eventuell kompensasjonsordning for nystartede selskaper i tiltakssonen vil medføre administrative kostnader og vil være utfordrende å utforme.

Gjeldende ordning for differensiert arbeidsgiveravgift er statsstøtte etter EØS-avtalen og er godkjent av ESA for perioden 2022–2027 etter ESAs retningslinjer for regionalstøtte. Et forslag om redusert arbeidsgiveravgift for nystartede selskaper vil kreve ny vurdering fra ESA. De nevnte momentene taler imot å utrede en ytterligere differensiering av arbeidsgiveravgiften.»

Med vennlig hilsen

Jan Christian Vestre

